

175748 - اگر مرد خانه از قربانی کردن سر باز زند، آیا زن می تواند برای خود و خانواده اش قربانی کند؟

سوال

اگر مرد خانه بدون هیچ سببی از ادای قربانی در عید قربان خودداری کند، آیا همسرش می تواند از شخصی دیگر بخواهد که برایش قربانی تهیه کرده و سپس به نیابت از خودش و خانواده اش ذبح نماید؟ آیا این قربانی قبول است؟ خواهش می کنم بر اساس قرآن و سنت توضیح دهید.

پاسخ مفصل

قربانی عبادتی است که شرع به آن ترغیب نموده بی آنکه تفاوتی میان مرد و زن یا متاهل و مجرد بگذارد و عموم نصوص وارده درباره ی قربانی بدون هیچ تخصیص یا تقيیدی دال بر همین است. بنابراین اگر زن توانایی مالی داشت مستحب است که از مال خودش برای خود و خانواده اش قربانی کند به ویژه اگر مرد خانه از ادای این شعیره خودداری کند.

ابن حزم - رحمه الله - در «المحلی» (۳۷/۶) می گوید: «قربانی برای مسافر مانند مقیم است، و همینطور برای زن؛ زیرا الله تعالی فرموده است: ﴿وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ﴾ (و کار خیر انجام دهید). قربانی نیز کار خیر است و همه ی کسانی که نام بردیم محتاج به انجام خیرند و این برایش مستحب است، و بر اساس قول رسول الله - صلی الله علیه وسلم - که در مورد قربانی ذکر نمودیم و ایشان صحرانشین را از شهرنشین و مسافر را از مقیم و مرد را از زن خاص نگردانده، بنابراین تخصیص چیزی از آن باطل است و جایز نیست».

در دایرة المعارف فقهی (۸۱/۵) آمده است: «مرد بودن شرط وجوب و استحباب نیست، بنابراین همانطور که بر مردان واجب است بر زنان نیز واجب است؛ زیرا ادله ی وجوب یا استحباب شامل همه است».

بنابراین: اگر مرد سرپرست خانه از ادای این شعیره سر باز زد، زن می تواند خودش یا از طریق شخصی که برای خرید و ذبح آن وکیل می کند آن را انجام دهد، و فرقی ندارد که شوهرش از این کار خبر داشته باشد یا خیر، اجازه دهد یا خیر؛ زیرا قربانی در حق همه سنت است و اگر مرد خانه از انجامش خودداری کرد زن می تواند انجامش دهد.

پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می فرماید: «ای مردم، بر هر خانواده ای در هر سال یک قربانی است...» به روایت احمد (۱۷۲۱۶) و ابوداود (۲۷۸۸) و آلبانی در «صحیح ابی داود» آن را حسن دانسته است.

خطیب شریبینی از صاحب «العدة» نقل کرده که می‌گوید: «و این سنتی است کفایه، که اگر اهل خانه چند تن باشند، اگر یکی از اهل خانه انجامش دهد به جای بقیه کافی است، و گرنه سنت عین است».

مغنی المحتاج (۱۲۳/۶).